

Američani potopili dva japonska parnika

Več tisoč kitajskih vojakov se pridružilo britskim četam v Burmi. Rusi prebili nemško črto na fronti Karkov-Kursk-Orel in reokupirali več mest in vasi. Hitler priznal poraze na ruskih frontah, zaeno pa je napovedal zlom sovjetske oborožene sile prihodnje poletje

Washington, D. C., 17. marca.—Dva japonska parnika sta bila potopljena in pet bojnih letal sestreljenih, ko so enote ameriške vojne mornarice in letalske napadle japonska oporišča na konvoje na otokih v bližini Avstralije, sta naznanila vojni mornarični departament. So razni tovorni parnik je bil naaden in potopljen v japonskih odah, ena ladja za prevažanje pa v bližini Filipinskih otov.

Tri japonska bojna letala so bila sestreljena v bitki v zraku nadaleč proč od severnega avstralskega obrežja. Vojni departament je prej poročal, da so letke med ameriški in japonski četami na Bataanskem polotoku ponehale.

Melbourne, Avstralija, 16. marca.—Avstralski in ameriški letalci so napadli z bombami japonsko letalsko bazo na otoku New Britain, ki se nahaja severno od Avstralije. Bombne so razbile več japonskih letal na tleh.

Sem je dospelo poročilo iz Perth, da so zavezniške podmornice potopile v zadnjih dneh več japonskih parnikov v južnem Pacifiku. Tonaža je znašala čez 80.000 ton.

Japonski letalci so ponovno bombardirali Port Moresby na otoku Nova Gvineja. Nad to lukso so pridrveli z dveh strani. Domneva je, da Japonci upirajo napade na to lukso z baz na Rabaulu in Gasmati.

Kalkuta, Indija, 16. marca.—Britski letalci so bombardirali japonske vojaške transporte ter komunikacijske zveze v Burmi, prvi uradni komunikacije. Položaj na burmski fronti se ni izpremenil. Prodiranje japonskega vojskovanja proti Akyabu, obrežnemu mestu, so ustavile britske in indijske čete.

Komunike dostavlja, da so bombe, ki so jih vrgli britski letalci, povzročile veliko škodo. Več japonskih motornih vozil je bilo razbitih na cesti 40 milj severno od Rangoona, glavnega burmskega mesta. Več tisoč kitajskih vojakov je v zadnjih dneh dospelo v centralno in severno Burmo in se pridružilo britski oboroženi sili.

Moskva, 16. marca.—Sovjetske čete so prebile nemško bojno črto na fronti Karkov-Kursk-Orel in reokupirale več mest in vasi. Močna ruska armada se vali proti Karkovu, jeklarskemu ceñu v Ukrajini. "Prodiranje se nadaljuje kljub močnemu odporu sovražnika," se glasi naznailo.

Namig, da bodo Rusi kmalu razbili Karkov, vključuje sinoči objavljeno poročilo z ukrajinske fronte. To pravi, da je osvoboditev tega industrijskega mesta blizu.

Drugi komunikacije omenja srdilne boje v drugih sektorjih Ukrajine in v Donski kotlini. Armade, katerim poveljuje maršal Timonenko, prodirajo proti Azovski morju in Dnjepropetrovsku. Vojne operacije podpirajo tanki in bojna letala. Jeklen obroč kitajskih vojaških armade pri Staraja Rusi in Rjevu se zožuje. Na ruski fronti so se vršile le prave med vojaškimi stražami.

Berlin, 16. marca.—Hitler je nemški zagotovil ljudstvo, da bo nemška oborožena sila, ki je v boju na ruskih frontah, kljub zimi in se izognila usodi, katere je zadela Napoleonova armada pred več kot sto leti, porazila Rusijo to poletje morila.

Nove ustrelitve Slovencev

Cez 400 aretiranih v Ljubljani

Bern, 12. marca. (NYT).—Iz Rima poročajo o novih smrtnih kaznih v Jugoslaviji. V Ljubljani so ustrelili 16 'teroristov', obsojenih zaradi nedovoljenih zvez in tajne propagande, ubojev in številnih poskušenih umorov. Obsodil jih je hitri sod italijanske armade.

Smrtno kazen so izrekli tudi nad dvanajstimi drugimi obtoženci, vendar so izvršenje smrtnih obsodb odložili in obstaja možnost, da jim bodo kazen spremenili.

(Neka druga vest, objavljena v amerškem tisku 14. marca, se glasi, da je bilo v Ljubljani zadnje dni aretiranih čez 400 oseb in izvršene so bile nove eksekucije.)

Nadaljnje milijarde za oboroževanje

Amerika dobi armado 7,000,000 mož

Washington, D. C., 16. marca.—Predsednik Roosevelt bo ta teden pozval kongres, naj določi nadaljnjih osemnajst milijard dolarjev za oboroževanje. Tako je izjavil kongresnik J. B. Snyder, demokrat iz Pennsylvanije in načelnik odseka za aprocipacije.

Program, ki je bil že odobren, predvideva potrošnjo \$160,000,000,000, za oboroževanje, konstrukcijo novih bojnih ladij in letal ter ojačanje oborožene sile na kopnem, morju in v zraku v tem in prihodnjem fiskalnem letu. V Washingtonu sodijo, da bo Amerika potrošila dvesto milijard dolarjev za oboroževanje, preden bo ta vojna končana.

Vojaški krogi so izjavili, da bo ameriška armada štela 3,600,000 vojakov ob koncu tega leta, končno pa bo dosegla 7,000,000. Velik del že dovoljene vsote bo šel za konstrukcijo novih vojaških taborišč in vezbalšč.

FEDERALNA VLA-DA MORDA PREVZAME ŽELEZNICO

Nova nasilja v stavki železničarjev

Peoria, Ill., 16. marca.—Unijski uradniki čakajo na akcijo federalne vlade glede prevzeta in operiranja železnice Toledo, Peoria & Western, proti kateri sta oklicali stavko dve bratovščini. Ta traja že 77 dni in je paralizirala obrat te železnice.

Skupina neznanih moških je včeraj streljala na stanovanje Harolda E. Kiplinga, načelnika detektivov kompanije. Pripeljala se je z avtomobilom in oddala štiri krogel, naker se je odpeljala. Krogle so razbile šipe v oknih, toda ranjeni ni bil nihče.

Kipling je povedal policiji, da je popolnoma uverjen, da so oddali krogel stavarji.

Bratovščini sta oklicali stavko 28. decembra, ko je kompanija zavrnila zahteve glede zvišanja meze in izboljšanja delovnih pogojev. Stavka se vrši v znamenju nasilja in spopadov s stavkocazi. Zadnji petek so bile tri osebe ranjene v izgredu.

George P. McNear, predsednik kompanije, je dejal, da je že apeliral na delavski vojni odbor, naj ustavi nasilja, ali pa naj vlada prevzame železnico in jo operira.

Frank Coyle, predsednik bratovščine železniških spremnikov, je dejal, da je vladna kontrola železnice zaželjena. Njegova organizacija je za to, da federalna vlada obratuje železnico. Slično izjavo je podal Walter C. Keiser, podpredsednik bratovščine kurjačev in strojevodij.

McNear je dejal, da člani unije CIO pomagajo stavkarjem. Ti piketirajo delavnice v znak simpatije s stavkarji. Kompanija je opustila nočni promet zaradi stavke.

Ed C. Pittman, strojevodja, ki je bil ranjen zadnji petek, ko so kompanijski stražniki napadli stavkarje, je še vedno v bolnišnici. Krogla mu je izbila oko in poškodovala obraz.

Petokolonci aktivni v Ameriki

Svarilo mehiškega delavskega voditelja

Washington, D. C., 16. marca.—Vicente Lombardo Toledano, predsednik mogočne Delavske zveze latinskih republik, je opozoril na aktivnosti španskih falangistov (fašistov) in petokoloncev v Južni in Centralni Ameriki. Njegovemu opozorilu se je pridružil tudi Alejandro Carrillo, mehiški delavski vodja in član kongresa. Toledano predstavlja organizacijo 5,000,000 delavcev v štirinajstih latinskih državah. On in Carrillo konfirirata v Washingtonu z voditelji Ameriške delavske federacije in Kongresa industrijskih organizacij.

Toledano je dospel v Washington z dokazi in podatki o aktivnostih osovrašnih agentov med delavci v latinskih republikah. V razgovoru z reporterji je naglasil, da ni zadovoljen z uspehi demokratičnih kontraaktivnosti.

"Latinska Amerika se ne zaveda v polni meri nevarnosti, ki ogroža njeno z žrtvami pridobljeno svobodo," je dejal. "Totalitarci skušajo ustvariti razpoloženje, da je varna pred napadom. Aktivnosti osovrašnih agentov se opažajo celo v državah, ki so pretrgale diplomatske odnose z osovraši. Tehnika in metode se očitujejo v naglaševanju, da šibke in male države ne morejo biti prizadete zaradi vojne med velesilami. Ta propaganda je zvita in nevarna, ker jo širijo ljudje, ki govorijo špansko in druge jezike ameriških narodov."

Američanom v zaporu v Hongkongu preti smrt

Siu Kwan, Kitajska, 16. marca.—Dr. Gordon King, bivši profesor na univerzi v Hongkongu, je izjavil, da bo polovica izmed 300 Američanov, kateri so bili vrženi v ječo po japonski okupaciji Hongkonga, umrlo, če se položajo ne bo izboljšal. Jetniki ne dobe dovolj hrane in mnogo jih je zbolelo. Dr. King je pobegnil iz omenjene ječe. Japonci ne dovoljujejo Američanom stika z zunanjim svetom.

Lakota in bolezni kose grške prebivalce

Domače vesti

Minister Snoj spet med nami
Chicago. — Splošni zabavi v spodnji dvorani SNPJ, ki se je vršila zadnje nedelje po popolnanski dobro uprizarjeni igri "Poslednji mož" v gornji dvorani, se je pridružil tudi minister France Snoj, ko se je okrog devete ure zvečer vrnil s avtom iz Joliet, kjer je imel zelo dobro obiskano shod. Snój je prišel v družbi Vinc. Calkarja in Jakoba Zupana, ki sta bila z njim vred v Jolietu. Predstava "Poslednji mož", katero je priredil dramski odsek kluba št. 1 JSZ, je bila tudi dobro obiskana in občinstvo je imelo užitek od te igre.

Is Clevelanda
Cleveland. — Dne 13. t. m. je umrl John Hočevar, star 56 let in doma iz Kompolja pri Velikem polju na Dolenjskem. V Ameriki je bil 38 let in tu pušča ženo, hčer, tri brate in sestro. Zadnja leta je bival na farmi.

Nov grob v Pueblu
Pueblo, Colo. — Dne 12. marca je tukaj umrl Matt Starčević, Hrvat, ki je bival v Pueblu čez 50 let.

Kongresna preiskava vladnega odbora

Guthrie okrcal reprezentante tekstilnih firm

Washington, D. C., 16. marca.—Zahteve, da kongres odredi preiskavo odbora za produkcijo bojne opreme, so bile izrečene, ko je Robert R. Guthrie, načelnik tekstilne divizije, resigniral in obdržal reprezentante tekstilnih kompanij oviranja vojnih naprov. On je dejal, da so ti vodili opozitijo proti preureditvi tekstilne industrije za produkcijo bojnega materiala.

Iz odbora sta izstopila tudi Marshall Hale in George P. Doherty, Guthriejeva asistenta. Guthrie je po resignaciji odstopoval iz Washingtona v New York. V izjavi naglašal, da ni mogel pridobiti reprezentantov tekstilnih kompanij za kooperacijo.

Donald M. Nelson, načelnik odbora za produkcijo bojne opreme, ni hotel komentirati resignacij. Nekateri senatorji so izjavili, da bo senatni odsek, kateremu načeljuje senator Harry S. Truman, vodil preiskavo.

Holandska armada se še bori proti Japoncem

London, 16. marca.—Holandska kraljica Viljemina je po radiu povedala svojim rojakom po vsem svetu, da se holandska armada v Vahodni Indiji še bori proti Japoncem in da ne bo kapitulirala. Enote bojne mornarice so bile reorganizirane po japonski okupaciji Jave, največjega otoka Vzhodne Indije. "Mi se bomo borili naprej na strani naših zaveznikov proti sovražniku," je rekla kraljica.

Odprava carinskih ovir na vidiku

Washington, D. C., 16. marca.—Državni tajnik Cordell Hull je namignil, da bodo carinske ovire med Združenimi državami in latinskimi republikami odpravljene v bližini bodočnosti v interesu večje kooperacije. Zadevno izjavo je Hull podal na konferenci z reporterji, obenem pa je dejal, da se pogajanja že vrše.

Strašne posledice osiščene okupacije Grčije

LJUDJE UMIRAJO NA CESTAH

Kairo, Egipt, 16. marca.—Tukajšnji grški krogi pravijo, da so bolezn, podhranjevanje in lakota pomorile 150,000 do 200,000 ljudi v grških pokrajinah, katere so zasedle nemške in italijanske čete. Ti izražajo bojazen, da bo polovica prebivalcev, ki znaša sedem milijonov, umrla za lakoto in boleznimi, če ne bo prila pomoč, preden bo ta vojna končana.

Silno trpljenje in revščino prebivalcev so orisali grški begunci in očividci, ki so dospeli v Egipt. Ameriški pomočni odbor je poslal nekaj živil in drugih potrebščin v Grčijo, toda ta pomoč je bila neznatna v primeri s potrebami.

Grčija je v normalnih časih porabila 1,200,000 ton pšenice letno in od te je dobila 400,000 ton iz tujine. Pridelak pšenice bo letos znašal morda 300,000 to namesto 800,000 tenc kot je normalno, ker so Nemci zaplenili semensko pšenico in jo poslali v Nemčijo. To pomeni, da bo Grčija pridelala le eno četrtino normalne porabe pšenice.

Begunci so povedali, da je število žrtv zaradi lakote doseglo višek v februarju. Hudi mraz, ki je prevladoval takrat, je povečal trpljenje prebivalcev. Samo v Atenah in okolici je umrlo povprečno 1500 ljudi za lakoto in boleznimi dnevno. Ljudje so umirali in še umirajo na cestah.

Okupacijske oblasti so znižale odmerke kruha na štiri unce na dan. Ta kruh je mešanica iz koruzne, riževe in kostanjeve moke. Ljudje stoji ves dan v vrstah pred uradi, kjer dele kruha, in mnogi se zgrudijo pri čakalju, da dobe svoj delež.

Smrtni slučaji med otroci so se povečali. Neki begunec je povedal, da je 300 otrok umrlo v neki sirotišnici, ko so osiščene avtoritete ignorirale apel uprave, naj pošljejo živila. Stari ljudje umirajo kot muhe. Le mladi in močni vzdrže. Lakoti so se pridružile jetika, pljučnica, tifus in druge bolezni.

Glavni park v Atenah je bil izpremenjen v pokopališče, ker je v središču mesta pocepalo in umrlo mnogo ljudi. Zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev jih niso mogli odpeljati na pokopališča zunaj mesta.

Nemški in italijanski častniki so pobrali odeje, preproge in vse, kar so dobili v stanovanjih. V zameno so dali papirnat denar brez vrednosti, ker ljudje ne morejo kupiti s tem stvarmi, ki jih potrebujejo.

Rusko sodišče obsodilo pet oseb v smrt

Kujbišev, Rusija, 16. marca.—Pokrajinsko sodišče je obsodilo pet moških v smrt, osem pa na deset let zapore, ker so ukradli 21 vreč moke in več steklenic žganja na vlaku, s katerim so se vozili v neko mesto. Moka in žganje je bilo namenjeno delavcem, ki grade neki vojaški projekt.

Naciji ustrelili tri Holandce

London, 16. marca.—Sem dospelo poročilo pravi, da so bili trije Holandci obsojeni v smrt in ustreljeni zaradi napada na nemškega vojaka, dva pa sta bila obsojena v zapor. Obsodbo je izreklo nacijsko vojaško sodišče.

Delavski tisk v borbi za zmago demokracije.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE ODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (raven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz naselbin

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa.—Prvi teden v marcu sem obiskal nasebine Braddock, Pittsburgh, Verono, Oakmont, Harmarville, Acmetonio, Cheswick, Harwick in Russellton. V prvi nasebini sem prodal vdovi mrs. Zajc knjigo Two-Way Passage in obnovila je Cankarjev glasnik. Dobil sem še eno odjemalko v osebi mrs. Slabe, ki je hči pokojnega Germa, katerega sem spoznal na pittsburski konvenciji leta 1915. On je bil takrat na Butlerju pri nekem salunaru natak in smo se delegatje največ tam zbirali, ker je bil Germ precej napreden. In tako je tudi njegova hči, rojena v Ameriki. Kupila je Družinski koledar in Two-Way Passage.

V Braddocku mi je ponovil Prosveto Tone Yunka. Rekel je, da bi se rad kaj pogovoril, toda je moral na nočni šiht. Prosveto, ki ni bila še iztečena, mi je sicer ponovila njegova žena, porodu slovaških staršev, toda rada vidi, da jo Tone čita.

Tisti večer sem prenočil pri Franku Alichu, ki je kupil tudi koledar. Naslednji dan sem obiskal nekaj Slovencev v Etni in Cherry Cityju, kjer stanuje tudi Frank Draz, ki izdeluje nove in popravlja stare harmonike. Dal mi je oglaš za Majski glas, koledar pa je že prej kupila njegova sestrinca skozi sestrino mrs. Praznikar v Harwicku. V tej nasebini ima tudi John Jerreb svojo hišo, a ga ni bilo doma. On je tesar in stavbenik.

Na Butlerju oziroma po isti cesti v hribu sem prodal tudi pet koledarjev, dasi jih je imel tudi brat Hrvat, tajnik društva 118 SNPJ in tudi jaz sem jih že prej nekaj prodal. Ker je bilo že pozno v noč, sem ostal pri družini Chater. Bilo je sicer že tudi čas, da sem prenehal za tisti dan, ker sem bil ves moker v noge radi broze od tajačega snega.

Is Pittsburgha sem zavil v Cheswick, kjer mi je znani gostilničar Tone Klemenčič ponovil Prosveto in rekel, ako bi prišel teden pozneje, bi bilo že prepozno. Bil sem vesel, da nisem bil prepozen. Mrs. Orešek pa mi je povedala, da bomo dobili "starega" v Russelltonu tisti večer, kar se je tudi zgodilo.

V Harwicku sem obiskal mrs. Drap, ki je bila operirana na slepiču. Operacijo je dobro prestala in se sedaj zdravi doma. Prosveto mi je tam ponovila mrs. Leskovec, mrs. Praznikar pa je kupila knjigo Two-Way Passage. Ona ima sina pri vojakih—v mornarici—in je bil doma za božič. V Russelltonu je ponovil Prosveto Tone Orešek, kot že prej omenjeno, kakor tudi dvovica mrs. Matko, tajnik društva 365 SNPJ br. Pompe pa je naročil knjigo Two-Way Passage za svojo ženo, ki je tudi zmožna angleščine. Tudi družina Pompe ima sina pri vojakih. Odsel je pred enim tednom, kakor tudi Stokov iz Russelltona in če se ne motim tudi Semperjev.

Tisti večer sem prenočil v Cheswicku pri Martinu Pavšku, ki me je povabil na "jerperge", ker je bilo že pozno. Rekel je,

akoprav ne odobrava vsega, kar napišem, se bova vseeno lahko pogovorila o tem in onem, ker je imel drugi dan "off". Popila sva ga par kozarčkov in se pogovarjala. Dejal je, da je bil tudi name jezen, ker sem s svojim pisanjem pomagal ubiti Naprejo, ki da je bil dober list. Rekel je, da je bil vedno socialist in registriran kot tak, kakor tudi njegova žena, rojena v Clevelandu.

Martinu nisem veliko ugovarjal, ker sem videl, da veruje v moč delavstva in izobrazbo, kakor tudi uči svoje otroke v godbi. Dejal sem mu, da ni toliko važno to, kar on ali jaz mislim, pač pa, kar misli 130 milijonov Amerikancev in 800 milijonov Azijcev in končno dve milijardi ljudi na naši obli. Precej bo še treba ledino orati, da bodo ti ljudje vsaj toliko vedeli kot midva. Martin je tudi še vedno hud na Molka, ker je pisal članke proti Napreji, ki je zagovarjal Rusijo, sedaj pa se vidi, da je bil v pravem in bi morali sedaj besedo pojesti. Na to se mi vidi vredno komentirati javno.

Mi kot-socialni demokrati nismo odobraval diktatur, ker diktatura ne vodi v svobodo, marveč je le nove—ali pa tudi stare—vrste tiranstvo. Diktature tudi vodijo v vojno, kar dokazujejo današnji časi. Res je tudi papež proti boljševizmu, toda zgolj iz razloga, ker v Rusiji ni dobil koncesij za razvoj svoje cerkve. Ko je to spredel, se je obrnil k fašizmu, v katerih je videl silo, ki bo strla boljševizem, socializem in liberalizem. Sedaj imamo morijo tukaj. Ako bi v Washingtonu sedel na predsedniškem stolu kakšen reaktor, bi se tudi v tej deželi ukoreninil fašizem. Saj je še tako velika nevarnost, ko imamo administracijo na naši strani. Le pojdite okrog in boste videli, koliko je ljudi, ki bi radi postali rokovernjači in ameriški Hitlerji—ljudi, ki ovirajo delo in bi radi ubijali nedolžne žrtve, kot to delajo naciji.

Torej bodimo razsodni in pomagajmo demokraciji do zmage, ker le v tem primeru bodo imele delave prihodnje svoje unije, politične, gospodarske in kulturne organizacije, in sicer ne samo v Ameriki, marveč po vsem svetu.

Kar se tiče Stalina, ni vredno, da bi se radi njega prepirali. On je naredil nekaj dobrega, veliko pa tudi slabega. Ampak prepiranje o tem prepuštam bodočim generacijam, ki bodo čitale zgodovino. Sam Stalin je rekel, da Hitlerji prihajajo in odhajajo, narod pa ostane. Ampak to se lahko tiče tudi njega. Narod se bodo lahko vladali sami brez diktatorjev, in sicer bolje kot se danes ali pa so se v preteklosti. Toda naj se povrnem k moji agitaciji.

V Oakmontu je ponovila Prosveto mrs. L. Flajs, v Veroni pa mrs. Doles in mrs. Zora Dragan, tudi vdova, poleg pa je še naročila knjigo Two-Way Passage. Torej vidite, da so se začele tudi naše ženske zanimati za bodoči svetovni mir, kar je dobro

znamenje. No, pa saj one rode naše sinove in one najbolj občutijo trpljenje. Morale se bodo torej uveljaviti tudi pri sklepanju miru. Težka bo naloga, vendar je izvedljiva, posebno še, ako smo pripravljeni priskočiti na pomoč azijskim narodom in jim s tem dokažemo, da želimo, da tudi oni uživajo prostor pod solncem, namesto da postanejo novi sužnji japonskih imperialistov in Hitlerja. Ampak zapomnite si, da delavstvo bo moralo bolj energično nastopati, bolj previdno in bolj složno, ako hočemo, da se otresemo svetovnega klanja.

Anton Zornik, zastopnik.

Novice iz Bridgeporta

Bridgeport, O.—Prvi teden v marcu je bilo pri nas na dopustu več fantov, ki so pri vojakih. Med njimi so bili tudi Andrew Gričar, Frank Blatnik in Henry Potnik. Zadržega sem srečal v Bridgeportu, ko sem bil tam po opravkih. Ko me je opazil, je skočil preko ceste in mi stisnil roko tako trdo, da me je šcemela par ur. Tako je bil vesel in seveda tudi jaz, ker se dobro poznavam. Ko človek, ki je že v letih, vidi tako prijaznost s strani mladeniča, je res vesel. Nekateri so imeli več dni dopusta, drugi pa samo dva dni, nakar bodo premešeni v druge tabore za nadaljnje vezbanje.

V nedeljo dopoldne, 8. marca, smo imeli sejo kluba. Naprej 11 JSZ. Kot znano, je naš klub vsako leto prirejal majniško slavnost, ki je bila vedno uspešna. Ampak danes je malo drugače; če hoče prirediti velik program, so vsakovrstne ovire. Vse to smo reševali že na treh sejah in končno prišli do zaključka, da je ne smemo opustiti. Naš klub je zadnja leta edina organizacija v teh krajih, ki praznuje slavnost tega mednarodnega delavskega praznika.

Ker pa so letos radi vojne drugačne razmere, smo sklenili, da bomo to slavnost imeli v soboto zvečer, 25. aprila, na Škofovi farmi pri Bartonu. Vstopnine ne bo nobene. To bo slavnost vseh somišljenikov te okolice, da se snidemo skupaj kot sodruzi in soprojate, se pogovorimo in pozabavamo v spomin mednarodnega delavskega praznika in obdržimo njegovo tradicijo. Članstvo kluba bo skušalo posetnikom kar najbolje postreči.

Zatorej vabimo rojake iz teh krajev, da pridejo 25. aprila na Škofovo farmo. Pridite v naš krog somišljeniki, znanci in prijatelji, ker časi so resni in je potrebno, da združimo naše vrste in si okrepimo duha in voljo. Več o tem še pozneje.

Isti dan popoldne je bila seja jugoslovanskega odbora za civilno obrambo v tem kraju. Bila je dobro obiskana. V treh tednih, odkar je bila ustanovljena ta organizacija, so zastopniki naredili mnogo dela za obrambo. V okraju Belmontu ni niti ene jugoslovanske hiše, kolikor so jih obiskali, da bi nič ne storili v prid obrambe. Bratje Srbi in Hrvatje kupujejo obrambne bonde, da bi nihče kaj takega ne pričakoval. Prav tako je med Slovence. Sploh so bila poročila nad vse pričakovanje dobra.

Še par sej in se bomo dobro spoznali. Večine namreč ne poznam kot predsednik te organizacije, oziroma jih prej nisem poznal. Ampak so borci, da jim

je treba dati priznanje. Zelo se zanimajo, da bi se ustanovila stalna jugoslovanska liga, to je, da bi skupno delovali tudi na političnem in kulturnem polju. Zaenkrat jim nisem nič obljubil—govorim le zase—ker naglica ni dobra in se še vsepremalno poznamo. Bilo bi velikega pomena za naš okraj, ako bi obstajala taka organizacija in delovala pošteno na principu socialne demokracije. Drugače je pa sploh ni treba, ker take organizacije, ki delujejo za politiko starih strank, že obstoje, posebno pa jih je pred volitvami kot gob po dežju.

Kot so poročali, je v tem okraju okrog 2000 Jugoslovancev. Ako je to dejstvo in ako bi bili pravilno organizirani in skupaj nastopali, bi že kaj dosegli, namesto da nas čepijo razni politiki za svoje lastne ambicije. V združenju je moč. Potem bi se zanimali za nas kot Jugoslovane, tako pa niti ne vedo, da nas je toliko v teh krajih.

V februarju je odšel v armado tudi Louis Strauss; njegovi stariši in brat so člani SNPJ. Tako so od tukaj že večina vsi fantje, stari nad 21 let, pri vojakih. Med temi sta tudi oba sinova družine Smrekar. Starejši je že precej časa, mlajši pa je odšel pred par meseci. Oba sta bila profesionalna žogometna igralca. Mlajši je že imel pogodbo z New York Junior Yankee League-o.

Kot nas je malo tukaj po številu, vendar je bilo že več naših sinov v srednji šoli med prvaki v učenju in sportu. V zadnjih petih letih so bili med prvaki v učenju sledeči: Vera Hribernik, sportar in Joseph Snoy, v sportu pa Joseph Smrekar in John Blatnik, ki je že par poletij igral v manjši ligi in bi tudi letos, toda bo moral najbrže v armado. Letos pa prvič v baskeballu Philip Snoy. Razen Smrekarjevih so vsi člani SNPJ.

Na seji 8. marca je bilo sklenjeno, da naš jugoslovanski odbor za civilno obrambo priredi shod in povabi jugoslovanskega ministra Franca Snoja. Shod se ima vršiti v nedeljo, 12. aprila, to je, če bo mogoče dobiti mr. Snoja za ta dan, ako ne, pa pozneje. Vrtil se bo v dvorani Eagle v Bridgeportu, ker je naša dvorana na Boydsville za tak shod premajhna. Organizacija Eagle nam je obljubila dvorano brezplačno. Snoy nam je odgovoril, da meseca marca in sploh do velike noči ne more priti, ker je že drugje angažiran, pač pa je na razpolago po veliki noči. Bolj točno o datumu shoda bo poročano prihodnjič, ko se dogovorimo z ministrom Snojem.

Skozi Prosveto apeliram na vse naše rojake in rojakinje v teh krajih, da se gotovo vsi udeležijo tega shoda. Srbi in Hrvatje bodo shod oglašali v svojih listih, mi pa v svojih, kakor tudi v lokalnih. Kot je razvidno iz poročil iz raznih nasebin, je minister Snoy povsod napravil dober vtis na ljudstvo, ki je izvedelo iz njegovih ust, kaj se dogaja v Jugoslaviji. On dobiva podtalne informacije, kaj se tam godi. Kot pravijo, je tudi dober govornik, da ga vsakdo lahko razume. Po shodu ga boste lahko tudi vprašali za informacije, ki mogoče ne bodo vključene v govoru. Torej pazite v Prosveti na datum shoda in gotovo pridite, ker bo pomemben za vse Jugoslovane in za našo organizacijo civilne obrambe v okraju Belmontu.

Joseph Snoy, 13.

"Kako mobilizirati Daljni Vzhod"

Chicago.—Pod gornjim naslovom je revija Common Sense v marčni številki prinesla zanimiv članek izpod peresa Harryja Paxton Howarda, ki je živel nad 20 let na Daljnem vzhodu, bil urednik par angleških listov na Kitajskem in tudi je spisal knjigo o socialističnem gibanju na Japonskem. Skušal ga bom posneti, ker je predrag za prevod.

Danes postaja bolj in bolj jasno, da bo ena največjih posledic sedanje vojne, konec "bele nadvlade" v vzhodni Aziji, kjer živi nad eno milijardo ljudi, ali več kot polovica svetovnega prebivalstva. Sploh je v vzhodni Aziji središče svetovnega prebivalstva, ne v Ameriki ali Evropi. V tem središču so vključene Kitajski s več ko 400.000.000 prebivalstva, Indija s skoro 400 milijoni, Japonska s več ko 70 mi-

Lord Cranborne, predavatelj angleške lordske zbornice.

lijoni, prav toliko jih živi v ključno azijskem delu Rusije, skoraj 70 milijonov v holandski Vzhodni Indiji, okrog sto milijonov pa na Filipinih, v Indokina, Siamu; Burmi in drugih angleških poseščinah.

Zapadne sile, predvsem Anglija, Francija in mala Holandska, katerim se je pozneje pridružila več ali manj tudi Amerika, so v vzhodni Aziji zadenele niralne nad več kot milijardo ljudi, katere so proglasile za "inferiorne" in jih kot take brezvestno izkoriščale. Zadenele so s pomočjo moderne vojske in tehnike, katero so razvile doma in jo aplicirale tudi v svojih imperialističnih "sferah vpliva", da ne govorimo o dvoobratni politiki ali podkupovanju držanja v sedlu raznih princov in glavarjev, ki so "belim gospodarjem" pomagali držati tloris "inferiorne" ljudstva.

Ampak pri tem procesu so nesli v vzhodno Azijo tudi moderno vedo in moderno tehniko, vključivši militaristično, to je, razvili so tam industrije in industrijski proletarij. Slednji je, cer popolnoma brezpraven, ker tudi vse ljudstvo na splošno. Ta ljudstva so v sedanjem konfliktu med japonskim in zapadnim imperializmom popolnoma pasivna razen Kitajcev in Filipincev.

Nekateri menijo, pravi Elkar, "da mi ne moremo živeti brez Azije," to je brez njenih rovin. To misljenje je zmota. "V resnici je zelo malo stvari, katere dobivamo v Aziji in katerih ne bi mogli dobiti drugod, pa producirati nadomestila. Popolnoma drugo in bolj važno vprašanje je, če mi moremo živeti brez dobrih, demokratičnih odnošajev z azijskimi ljudstvi z večino svetovnega prebivalstva. Sigurno je, pravi Elkar, da bodo ambiciozni azijski voditelji skušali ugrabiti "naše poseščine in bogastvo, kakor tro bodo imeli moč. Japonci to že pokazali. Treba si je torej zapomniti, da je azijski imperializem skozi dolgo dobo, do sto let nazaj ograjal Evropo, ker je sedaj zapadni svet deljen na dva tabora, ki hočejo uničiti drug drugega, spono naučili azijska ljudstva moderne vede in tehnike, vključno s militarizma, se je treba praviti na možnost, da bo azijski imperializem zopet dvignil svojo glavo.

V tej situaciji je silne važnosti to, da zapadne demokracije države osnujejo načrt za "demokracičen mir", ki mora vsebovati tudi za ljudstva vzhodne Azije. To morajo storiti v interesu, da je lastne bodočnosti. Ta načrt za demokratičen mir mora biti neti na podlagi samouprave resnično demokratičnega azijskega političnega ustroja (Dolje na 2. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 17. marca 1922.)

Domače vesti. Dopisnik Montane javlja, da se rojake in bolj selijo na farme.

Delavske vesti. Magnatje mogoča so zagrozili rudarjem z porom.

Inozemstvo. V Belgradu vrši konferenca malih držav. Italija je ponudila spravo Jugoslaviji na temelju rapalske pogodbe.

Sovjetska Rusija. Leon Troski je izjavil, da se zdaj ne razume ameriške pomoči azijskim Rusiji in svari Rdečo armijo, da bodo pripravljene proti njej.

Sorodniki in prijatelji Toma Mooneyja ob grobu na pokopališču v San Franciscu, kjer je bil slavnostno pokopan.

Nova davčna lestvica

Federalni zakladnik Henry Morgenthau je sestavil novo lestvico dohodninskega davka, ki je bila pred kratkim predložena kongresu. Davek po tej lestvici, ki bo veljal za dohodke leta 1942, bo še enkrat višji kot je letos. Izjemščine za oženjene bodo še bolj znižane in surtakole zvišane. Davek na dohodek in dobiček korporacij je zelo zvišan. Zelo bo obdavčeno vse ono blago, ki se ne smatra nujno potrebno, na pr. likerji in tobak.

Ko je zakladnik Morgenthau objavil nov davčni načrt, je pripomnil: "Zmaga v tej vojni bo draga in vsakdo v Ameriki bo moral poseči globoko v žep. Zmaga bo zelo draga, toda milijonkrat bo cenejša kot pa poraz."

Morgenthau ima prav. Zmaga bo draga, silno draga—ampak vse drugače bomo vsi skupaj plačevali, če bo Amerika poražena v tej vojni! Plačevali bomo ne samo z našim imetjem, temveč s svobodo, kožo in našim življenjem!

Kaj to pomeni? Nič drugega kot to, da bo vsakdo, kdor se zaveda vrednosti naše zmage in demokracije—z veseljem plačal svoj davek, pa naj bo še tako visok. Saj bo to za milijone Američanov ves prispevek; oni, ki nimajo sinov, da bi jih dali za obrambo, ki nimajo hčera, da bi jih poslali v tovarno za municijo, ki nimajo dovolj preživka, da bi ga dali za obrambno dolžnico, oni bodo svoj delež odplačali v davku.

Nov načrt določa okrog devet milijard dolarjev dohodninskega davka v prihodnjem letu. Tu sta všteti dve milijardi, ki prideta od zvišanih prispevkov za socialno zavarovanje.

V načrtu, če ga bo kongres upošteval, je priporočilo odplačevanja bodočega davka v obrokih, ki se bodo odrgali direktno od plače. Če bo ta način sprejet, bomo davek plačevali že letos, sproti in brez kakšnih stisnit.

Kongresniki in senatorji, ki sprejmejo ta načrt, bodo tudi sami zvišali davek za dvojno vsoto; od letne plače \$10.000, katero zdaj prejema kongresnik, bo treba prihodnje leto plačati \$2143 davka. Burbonski kongresniki in senatorji seveda niso s tem zadovoljni. Oni bi raje videli federalni "sales tax," kar pomeni, da bi največ davka plačali navadni ljudje, delavci, ki tvorijo največje število odjemalcev blaga. Upamo pa, da bo večina v kongresu toliko pametna, da ne bo poleg kupčijskega davka, ki je že zdaj v veljavi po državah, nalagala še poseben federalni kupčijski davek—kar bi pomenilo dvojni davek od blaga, ki ga mora vsakdo kupovati.

Zakladnik Morgenthau je opozoril kongres, da bodo letošnji skupni dohodki v Združenih državah znašali najvišjo vsoto v zgodovini Amerike—sto milijard dolarjev. Če bi teh sto milijard ostalo v svobodnem obtoku in poplavalilo trg v konkurenci za blago, katerega bo letos veliko manj—tedaj bi to izzvalo najhujšo inflacijo cen. Cene bi strahovito rastle in denar bi bil vedno manj vreden.

Da se to na vsak način prepreči, priporoča Morgenthau dvojno zavoro. Prva zavora je višji davek, tako da vlada vzame najmanj deset odstotkov vseh plač in mezd ter od 20 do 90 odstotkov vseh drugih dohodkov—in če še to ne bo pomagalo, je treba uvesti obilgatna posojila vlad ali z drugo besedo: prisilno kupovanje obrambnih bondev; prejemke za to obvezno kupovanje bondev bo vlada jemala od tedenskih ali mesečnih plač.

Druga zavora je pa omejitev vsega blaga na trgu. Vse blago se mora prodajati v odmerkih ali na karte. Nihče ne sme kupiti več kot absolutno potrebuje za svojo eksistenco za časa vojne. Ves luksus mora odpasti!

Na ta način bo preostanek plač in drugih dohodkov forsiran na vlaganje v federalne bonde—forsiran bo v plačevanje davka in financiranje vojne in zmage. Edino na ta način bo inflacija cen preprečena in denar obdrži stalno vrednost.

Delavci, ki niso navajeni na luksus—ki ne hodijo na zimske počitnice v Florido in na poletne počitnice v hladne severne kraje, ki nimajo denarja za konjske dirke in druge drage športe in ne kupujejo diamantov ter dragih kožuhov—bodo nameravane omejitve lahko prenesli. Če bodo primorani v kupovanje bondev na obroke, ne bodo s tem niti izgubili, ker po vojni dobe denar povrnjen z obrestmi vred. Silno pa bodo prizadeti premožni sloji, ki niso vajeni tega.

Milijoni delavcev bodo z veseljem privolili v višje davke in obvezna posojila vlad, kakor tudi v višje prispevke za socialno zavarovanje—če bodo videli, da tudi premožni sloji, korporacije in posamezni kapitalisti enako plačujejo po svojih dohodkih.

Največja krivica za ameriške delavce bi bila, ako bi najtežji konec butare davkov in ostalih davatev padel nanje—bogatin bi pa ostali na visokem z lahkimi deležem.

Kongres že bombardirajo bogato plačani advokati bogatih korporacij in posameznih bogatinov, ki so proti Morgenthauovemu davčnem načrtu. Bogato plačani advokati že ščuvajo kongresnike in senatorje, naj sprejmejo federalni "sales tax" namesto visokega davka na visoke dohodke in dobičke.

Burbonskim korporacijam in posameznim bogatinom silno smrdi Morgenthauov davčni načrt. V najetem tisku in radiu oni pojejo slavo demokraciji in ameriškim bojevnikom na bojišču—ampak za zmago naj plačujejo reveži, ne oni.

Kongres je spet v preizkušnji. Pokazati mora, ali je na strani milijonov delavcev, ki delajo in težko plačujejo za zmago Amerike, ali se postavi na stran bogatih lenuhov, ki hočejo tudi v največji krizi in nevarnosti, dežele imeti "business as usual."

Vesti iz podjarmljene stare domovine

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

O bivanju 'maršala' Kvaternika u Rimu prihajajo nove vesti. Italijanska poročevalna družba Stefani poroča, da se hrvatski dobrovoljci za vojno v Rusiji in Afriki ne pripravljajo v "neodvisni", temveč v Italiji, v krajih, kjer so nekoč bivali Pavelićevi vstaji. Ob svojem bivanju v Italiji je 'maršal' obiskal Ajmonija, ki ga italijanska poročevalna družba ne imenuje 'kralj', temveč Duca di Spoleto. Italijanska poročevalna družba prav tako poroča, da je Kvaternik 13. februarja prisostvoval priseljencem vojakov neke 'hrvatske legije' neke v Italiji. V sporočilu se poudarja, da se je slavni vojaški udeležil tudi general Cavallero, načelnik italijanske generalnega štaba. Pri tej priložnosti je Kvaternik imel govor za vojaške 'dobrovoljce hrvatske legije', ki jim je dejal, da je hvaljeval duce-va in italijanskemu kralju, da sme prisostvovali priselgi 'hrvatskih dobrovoljcev v Italiji in jim v ime "italijanske vojske" predam "hrvatsko zastavo", pod katero naj se hrabro "borijo za domovino in poglavnik". Svoj govor je končal z besedami, da je "posebna čast boriti se na strani italijanske vojske". Največje Kvaternik sprejel sporočilo italijanskih častnikov, ki se jim zahvalil za "trud, ki so ga vložili v pripravljajanje 'hrvatskih dobrovoljcev' za vojno" ter dodal, da "Jadransko morje ne le deli, temveč tudi spaja in zbližuje Hrvatsko z Italijo". Pri koncu je govoril tudi general Cavallero, ki je "hrvatski vojski izročil pozdrav italijanske vojske."

V Zagreb je prispel predsednik nemškega odbora za reševanje pravnih vprašanj za jugoslovanske denarne zadeve. Minister Fabricius se je posvetoval s hrvatskim zunanjim ministrom in predsednikom hrvatskega odbora o možnostih črtanja jugoslovanskih denarnih zahtev.

Pod predsedništvom državne tajnika Lanera je bila seja pripravljalnega odbora za trgovsko pogodbo med Italijo in Hrvatsko, ki bo podpisana v februarju. Hrvatski izvozniki morajo predložiti svoje načrte do sedmega februarja.

Hrvatski finančni minister je izjavil, da je v skladu s poveljem v Hercegovine do prejšnjih lastnikov. V enem mesecu morajo vsi predložiti svoje pravne naslove pred fiskalnimi oblastmi in dokazati svojo lastnino. Pravi, ki mora segati v dobo pred 1. novembrom 1918. Če lastniki pravice pod lomom ali v zastavi, jih je treba javiti v tridesetih dneh finančnemu ministru.

Majorski inženir Božidar Bileuski in kapetan Branko Nadvorica sta bila postavljena pred vojaško sodišče zaradi vzdrževanja vojske pri Brčkem.

Ob koncu decembra so začeli priprave trupla prebivalcev Užice in porušene ter požgane okoliš. V Užicu so ustrelili nad 100 oseb.

"Nova Hrvatska" prinaša članek Vladimira Radića, v katerem napada Vildera, Andjeljovića in Krnjevića. O Vilderrju pravi: "Vilder je kot podpredsednik ministarstva zunanjih napravil Hrvatsko za igračko svojih zahtev. Malo me zanima, če ne Vilder imenuje nekega sina velikega očeta, ki s svojimi deli in s svojimi besedami sem bil vedno med prvimi predstojniki Hrvatske". Grga Andjeljovića je bil vedno med prvimi predstojniki Hrvatske. O njegovem delu v Zenevi sem pisal pred desetimi leti. Njegovo spominjanje se podpisal tudi Kosić. Krnjevića ni sram vnovič oglašati ustvarjanje Jugoslovanske. Ko je govoril tukaj, je bil v družini, sedaj mu dajajo plačo v angleških funtih.

Zagrebski "Neue Ordnung" piše o načrtih za bodočnost in prihaja do zaključka, da je vsakdanji kruh glavno hrvatsko politično in gospodarsko vprašanje. Že danes se opaža pomanjkanje pridelovanja celo v krajih, kjer ne nadlegujejo uporniška krda, ne samo zaradi prejšnje stiske temveč tudi zaradi nezadostnega poživljanja; če hoče mladi državi prihraniti politične in gospodarske stiske, ji je treba za vsako ceno zagotoviti obnovo, ki mora, če nič drugega, urediti vprašanja prehrane. Po vsem sodeč prvi odmerki poedinih življenjskih potrebščin že zdavnaj več ne zadovoljujejo prebivalstva, ki je svoje zaupanje izgubilo, ker je z negodovanjem moralo plačati visoko pretirane cene, da bi si zagotovilo življenjske potrebščine. Če bo novi načrt uspel vsaj 75% in če bo vsak posebej dobival vsaj svoj odmerek redno, pa čeprav se tako majhen, bo najhujše šlo mimo. Treba je zagotoviti ekvivalentni minimum, dokler se z živitvijo v Rusiji ne vrnejo normalne okolnosti v letu 1943. TAT v Neue Zuercher Zeitung govorec o novem redu v prvih devetih mesecih poroča, da se v "neodvisni" Hrvatski cene za življenjske potrebščine silno povišale, tako n. pr. za surovo maslo za 210%, svinjsko meso za 250%, moka za 50%, mast za 100%. Te uradne številke so sporočili in napisali ob pogledu skozi optimistična očala, kajti pravilnega stanja stvari ni mogoče dobiti, ker so cene na 'črni borzi' dvakrat višje. Oblasti sedaj poročajo o povišanju cen z velikimi zamudami.

"Novo Vreme" poroča, da je bilo v Užicu in v Kožeti ubitih 80 komunistov in ujetih 12. Druge so pregnali prav do meja Sandžaka. Pri Pilovcu je bilo ubitih pet četnikov, enega pa so ujeli.

"Wiener Tagblatt" prinaša: V Zagrebu je bil sestanek direktorjev višjih šol pod nadzorstvom državnega tajnika za svetovno, Ratkovića. Izbrali so odbor za vse višje srednje šole, ki se bo lotil reševanja vprašanj za učne knjige otrokom. Sklenili so, da bodo olajšali profesorske izpizpe, s čimer se bodo izpraznila mesta kmalu spopolnila. Veliko število profesorjev, ki so jih postavile belgajske vlade, bo moralo odstopiti s svojih mest v Hrvatski, delno zaradi političnih, delno zaradi disciplinarnih razlogov.

"Koelnische Zeitung" poroča, da je bilo v Zagrebu ustanovljeno nemško gledališče pod ravnateljstvom von Vallengensperga. Igralski kor so že našli in igrajo združeno z Narodnim gledališčem. Nemško gledališče bo v bodoče prirejalo igre v notranjosti.

Stockholm NDB poroča iz Zagreba: Dr. Branko Benzon, prejšnji hrvatski poslanik v Berlinu, je bil imenovan za poslanika v Bukarešti namesto dr. Bulata, ki so mu odvzeli službo in ga postavili na razpoloženje.

DNB poroča iz Zagreba: Dr. Aleksander Honđi je bil imenovan za upravnega komisarja Hrvatske državne banke in dr. A-

leksander Tinti za predstojnika oddelka finančnega ministertva. Prpič pa je dobil mesto upravnika glavnega odbora Hrvatske državne banke.

"Nova Hrvatska" sporoča: Zbiranje blaga za obleke se podaljšuje do 20. januarja. Vsem zavodnim mešanom kličemo, naj prispevajo blago v korist "hrabrih vojakov-vstajev". Vsak dobi zahvalno priznanje prvega generala, s katero se potrjuje sprejem stvari, ki jih je izročil.

INB poroča: Načelniki oblasti v makedonskih krajih imajo pravico takoj zatreti državi škodljivo delovanje.

Po poročilih jugoslovanske vlade v Londonu so oblasti okrog Ptuj in Brežice v Sloveniji popolnoma razselili. V Ptuj so Nemci zbrali vse otroke pod šestimi leti starosti in jih poslali neznano kam. Prošnje staršev, naj jim povedo, kam so poslali otroke, so ostale zastoj. Iz Čedlija so izgnali 7500 oseb. Večino so poslali v Nemčijo in v vzhodno Poljsko. Napravili so vse, da bi bili življenjski pogoji za pregnance čim težji in čim bolj poniževalni. Pregnance pošiljajo do Dunaja skupno. Tam jih razdelijo v več skupin in jih pošiljajo vsako v drugo smer.

Pavelić je podpisal ukaz z zakonsko močjo, ki pooblašča pristojne finančne oblasti, da smejo prodati posestva, ki so jih zaplenili židom. Z istim ukazom se tudi dovoljuje prodaja posestev tistih, ki so zapustili "neodvisno" ter onih, ki "škodujejo notranjemu redu". Ta ukaz zadeva vse tiste, ki jih Pavelić sovraži ali njegovi vstajški prirepani; ki se ne bi zdelo, da so ukaz napravili proti Srbom in Hrvatim, temveč samo proti židom, so v ukaz posebej poudarili, da se ukaz nanaša samo na židovska posestva.

Nemška poročevalna družba poroča iz Rima, da so napravili načrt za graditve železniške proge med Trstom in Odeso. Proga naj bi šla od Torina čez Milano in Benetke do Trsta in od tam čez Belgrad, Bukarešto, Trst do Odesa.

Italijanska poročevalna družba poroča, da je iz Zagreba odpotovala v Afriko skupina "dalmatinskih prostovoljcev", ki so se "svojevolično" prijavili v službo v italijanski vojski. Preden bodo odpotovali iz Zadra, jim bodo priredili svečanost in zastopnik prefekta jim bo daroval dalmatinski robec.

Kmetijski minister v Pavelićevi vladi dr. Toth je v spremstvu nemškega kmetijskega atašeeja v Zagrebu, dr. Kuhna, odpotoval v Berlin. Njegovo potovanje v Berlin je v zvezi z nakupom traktorjev za gospodarstvo "neodvisne".

Z ukazom "poglavnik" so Meštrovičev Umetniški dom kralja Petra Osvoboditelja spremenili v mohamedansko džamijo. Dom, znamenito delo Meštrovića, stoji na trgu Kralja Petra.

Stefani poroča, da so se v Zadru sestali governor Dalmacije Bastianini in prefekti iz Zadra, Splita in Kotorja in razpravljali o gospodarskih vprašanjih.

Nemška poročevalna družba TO poroča, da je 11. februarja imel v Budimpešti dr. Szabo predavanje o verskem položaju

Melwyn Douglas, filmski igralec.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

ga naroda. Absolutno je tudi treba zavreči v teoriji in praksi burbonsko in imperialistično načelo rasne inferiornosti in priznati načelo enakopravnosti vseh narodov. Le na tej podlagi je mogoče svetovni mir in le s takim načrtom lahko demokratični svet pridobi na svojo stran več kot milijardo danes večinoma pasivnih ljudi v vzhodni Aziji.

Na Daljnem vzhodu danes resni nobenega demokratičnega režima. "Ampak to ne pomeni," pravi avtor članka, "da bi take vlade ne mogle obstajati, ali da je 'Azijatom' ljubši despotizem — kar je najbolj zlobna in absurdna laž, ki je bila še kdaj iznajdena. Sleherni azijski narod, ki kaj šteje, je že imel pomembna ljudska gibanja za doseg demokracije. Kitajci, Perzijci in Rusi so šli celo skozi revolucije, čijih cilj je bila demokracija, toda svoj poraz so v slehernem slučaju pripisali protidemokratičnim postopanjem zapadnih vele-sil, ki so vedno dale oporo najbolj reakcionarnim elementom v sleherni deželi. Demokratične aspiracije tudi niso nepoznane Japoncem, Indijcem, Burmecem in drugim Azijatom."

V zvezi z zatiranjem in izkoriščanjem kolonialnih ljudstev po zapadnih imperialistih so edina izjema Filipinci. "Pod ameriško upravo," pravi članek, "se je na Filipinih razvila demokracija, v glavnem s svojo lastno upravo in s standardom civilnih svobodščin in življenja, ki je višji kot kjerkoli na Daljnem vzhodu. Filipinsko občestvo (commonwealth) je izrednega pomena iz več razlogov, glavni pa je ta, da je na vsem Daljnem vzhodu edina postojanka z demokratično vlado. Njena "mašinska politika" sicer ni boljša od naše, toda je kljub temu neprimerno boljša od vsake forme despotizma, pa bil "azijski" ali

"neodvisni". Po tej vesti dr. Szabo trdi, da je v "neodvisni" 7 milijonov prebivalcev, med temi 4.100.000 katoličanov, 1.600.000 arabsko-pravoslavljanih, 900.000 mohamedancev, ostali pa so starokatoličani in židje.

Septembra 1941 ob osmih zjutraj so Nemci zažgali vas Račice pri St. Vidu nad Ljubljano. Dočim so vsi moški pobegnili dan poprej, so Nemci naložili žene in otroke na tovorne avtomobile in jih odpeljali neznano kam.

Novembra meseca so Nemci polovili vsa polnoletna dekleta mesta Kranj in jih poslali v nemška vojaška taborišča.

evropejski. Mogoče nismo vselej ustregli vsaki želji Filipincev glede neodvisnosti, toda kar smo storili, je toliko važno, da imamo njih lojalnost na svoji strani v sedanjem konfliktu. Kar se faktičnega vojskovanja tiče, ga Filipinci danes vrše vsaj toliko kot ameriški vojaki. In razlika med ameriškim in japonskim imperializmom je tako velika, da se je vredno bojevati zanj, kar se Filipincev tiče."

Isto velja za Avstralce in Novozelandce. Ohranitev njih svobode je s stališča demokracije ogromnega pomena. Ampak val ti skupaj tvorijo komaj peščico — 50 proti 1 — azijskega prebivalstva. Kje in kako je mogoče pridobiti ostale azijske narode na stran tako zvanih demokratičnih držav v tem svetovnem konfliktu?

"Kar se Rusije tiče," pravi članek, "bi Stalin raje prejel sprejel skoraj vsako alternativo kot pa pristal, da bi se razvila demokratična vlada na ogromnem teritoriju, ki je sedaj pod njegovo osebo vlado." Ampak so druge dežele, manj "organizirane", kjer je mogoče razmah demokracije misli in katere je mogoče pritegniti v aktivno borbo proti osišenemu imperializmu. Ena teh dežel je Indija s svojimi 380.000.000 prebivalstva.

V Indiji je mnogo iskrenih demokratov, pravi članek, in tudi Stalin ima tam dosti pristašev. V interesu zaveznike zmage in demokratičnih teženj je, da Anglija pridobi te elemente na svojo stran. In dobila jih bo na svojo stran le s tem, da zadosti njih aspiracijam. Problem Indije je res težak in kompleksen radi kastnega sistema, velikega praznovanja in trenja med Hinduti in mohamedanci — v tem oziru je Indija prav tako kot je bila pred 300 leti, ko ji je Anglija začela gospodovati in jo izkoriščati. Ampak poleg neizbrne človeškega materiala ima tudi že precej razvito industrijo in je bogata na naravnih zakladih ter ima vse pogoje, da se razvije v največjo vele-silo. Zdej, ko Anglija teče voda v grlo, se mora sprijazniti z mislijo, da bo Indija dobila na svojo stran le pod pogojem, ako ji je pripravljena dati samovlado.

V tem oziru je Anglija zadnje dni storila velik korak in obljubila Indiji dominionski status — po vojni. Ker je tako obljubo Indijcem dala tudi v prvi svetovni vojni, je zdaj toliko skrajnosti med indijskimi voditelji glede sedanjih obljub. Več zaupanja imajo v levčarskega socialista Stafforda Crippsa, ki si je nadel težavno nalogo, da bo skušal na lico mesta pridobiti indijske voditelje za načrt angleške vlade.

Burma in Perzija sta drugi dve državi, ki bi ju zavezniški lahko pridobili na svojo stran in aktivno sodelovanje v vojni, ako bi jim dali samovlado. Kar se Burme tiče, je Anglija storila velik "blunder" zadnje jeseni, ko je zavrgla zahtevo burmanskega governorja U Sawa po samovladi — po aplikaciji "atlanskega čarterja" tudi za Burme in Azijo sploh, potem pa ga je med potjo iz Londona še zaprla, češ, da je "agent Japonske". In zdaj Anglija že žanje, kar je sejala s svojo zavrženjo torijsko zunanjo politiko, ki se nikakor ne more sprijazniti z dejstvom, da se bo tudi Anglija morala odpovedati svojemu imperializmu. Namesto da bi zdaj imela Burme na svoji strani, kot ima na primer Amerika Filipince, pa smo zadnje dni čitali, da se njene "revolucionarji" bore na strani — japonskih imperialistov! Nam se to mogoče čudno vidi. Ampak pomniti je treba, da so Burmci kulturno najbolj razvit narod v vzhodni Aziji in so pod starim kitajskim cesarstvom imeli enako samovlado kot jo imajo na primer britski dominioni. Zanje je bil "azijski" despotizem manjši, kot pa je na primer "beli" despotizem.

V Perziji je bil lani sicer "restoriran" nekak parlamentari-zem, kar je korak v pravo smer, toda dežela je zdaj pod skupno dominacijo Anglije in Rusije. Članek meni, da bi bilo za Perzijo najbolje, ako bi postala angleški dominion. Angleški kapital ima namreč tam velike interese.

Kitajska je v tem boju sicer na strani zaveznikov, kar pa je

Diskriminacija glede uposlevanja izpodkopava vojni napor

Načelnik predsednikovega odbora za pravično ravnanje ob nameščanju delavcev izjavlja, da je treba odpraviti predsodke zaradi plemen, vere, barve ali narodnostnega izvora

Pod naslovom "Delo za vsa-voglar", je objavil Mark F. Ethridge, načelnik predsednikovega odbora za pravično ravnanje ob nameščanju delavcev (President's Committee on Fair Employment Practice), v februar-ski številki mesečnika "American Federationist", glasila organizacije American Federation of Labor, vprašanje in tudi odgovor glede zaposlavljanja nekaterih skupin ob uposlevanju.

Recimo, vprašuje Mr. Ethridge, da bi bilo mogoče izključiti pet milijonov črncev iz gospodarskega življenja, da ne bi dajali dela desetletnim Mehikancem na jugozapadu in orientalcem na pacifični obali in da bi odvzeli zaslužek vsem delavcem z inozemsko donečimi imeni?

"Recimo," naravnost vprašuje, "da bi mogli kar tako izbrisati mislice in mozgane plantažnih delavcev, tovarniških delavcev, mornarjev, pisarjev, izurjenih mehanikov, kje bi mi bili?"

Njegov odgovor je, da bi se jako malo pridelalo na polju, da bi se zaloga mesa in rib skrčila skoraj na nič, da bi obleke postale redke kot muzejske stari-ne, da bi industrija sladkorne repe propadla in da bi sveža zelenjava izgnila s trga.

"V nekaterih predelih," je rekel, "ne bi bilo primerne zaloge mleka in mlečnih pridelkov. Ne bi bilo ne premoaga ne železa v zadostnih količinah niti za normalne potrebe. Ne bi mogli več imeti pitne vode in čistega perila. Ti soče restavracij bi ostale brez potrebnih delavcev.

Priznava se, da je vse to fantastično, ne sme se pa omalo-važevati, kakšne strašne posledice bi imela diskriminacija na delu toliko za vso deželo, kolikor za posameznika, ki bi bili žrtve iste.

"Ako se kakšni manjšinski skupini zanika priložnost do dela," je izjavil Ethridge, "bo kmalu le vprašanje časa, dokler ne bodo druge manjšinske skupine enako zastopavljene, in ko zadosti skupin postane prizadetih, postanejo vse te manjšine skupaj znaten del vsega produkcijskega delavstva, ki nam je na razpolago.

"Ako se ta znatni del delavstva izključi, bo ves naš napor vojne produkcije — za katero tro-simo milijarde — oropan velikega dela človeških sil, brez katerega ni mogoče izdelati vojnih sredstev, prehranjevali vojske ali dajati življenje aeroplanom in bojnim ladjam."

Mr. Ethridge je poudaril, da naredba predsednika Roosevelta minuloga junija, pozivajoča vse ljudi "na popolno sodelovanje pri obrambnem programu brez razlike plemen, vere, barve ali narodnostnega izvora," je jasno

več zaslugu japonskih kot zapadnih imperialistov. O kitajski vladi se ne more reči, da je demokratična, da si med kitajskim narodom že več desetletij valovi želja in hoteenje po večji demokraciji. Tega gibanja ni mogla vsa leta zatreti niti Čangkajska diktatorska vlada, ki je pomorila na tisoče in tisoče iskrenih demokratov, toda ne vseh. Velike grehe pri zatiranju demokratičnih aspiracij na Kitajskem nosijo tudi zapadni imperialisti, ki so po revoluciji 1912-1913 prepredili, da ni dežela dobila demokratične forme vlade.

Kar se tiče "oportunističnega" diktatorja Čanga, "ki je mogoče sanjal, da postane kitajski Hitler, toda bi se zdaj mogoče zadovoljil, da postane kitajski George Washington, spoštovan od osvobodilnega ljudstva ... mu mi ne moremo več dajati ukazov, ker za to je že prepozno," pravi članek.

On dalje razpravlja in podaja svoje ideje glede mirovnega načrta za vzhodno Azijo, toda se bo k tem sugestijam treba vrniti prihodnjič.

Anton Garden.

proglasila vladno stališče o diskriminaciji na delu in da odbor, ki mu je on na čelu, je bil ustanovljen v svrhu, da pomaga udeleževati to naredbo.

"Prav rad bi rekel," je izjavil, "da že sama objava vladnega stališča s strani predsednika je imela za posledico splošno ravnanje v tem smislu, v resnici pa tega ne morem reči. Imamo še vedno pokrajine in kraje, kjer se vrši velika in surova diskriminacija. Odgovor na predsednikov poziv je bil sicer povojen v širokem obsegu, ali še vedno je mnogo delodajalcev, ki nimajo niti pojma o načelih, za katerimi ta narod stoji. Žalibog je tudi še vedno mnogo uni, ki izključujejo svoje sodelavce, ker so druge polti."

Razlagajoč narodno stališče, ki je proti diskriminacijam na delu v vojnem naporu, je Ethridge izjavil, da — kakor se lahko reče — isto predstavlja uporabljanje najvišje produktivne sile ameriških delavcev na podlagi zaslu-ge, tako da more narod imeti najvišjo proizvodnjo materiala, potrebnega za zmago, in istočasno pojačati narodno ednost in moralno s tem, da drži vrata odprta za delo vsem slojem prebivalstva.

"Angažirani smo," je rekel, "v naporu, pri katerem je treba rabiti vsako roko, ki zna voditi kak stroj — v naporu, v katerem vsak izurjeni in lojalni delavec mora imeti priliko sodelovati. Razporedba delavcev na kaki drugi podlagi razen sposobnosti bi značila odreči samim sebi polno rabo naših delovnih sil, še hujše pa je dejstvo, da bi to škodovalo narodni morali.

"To je vojna na vsej črti in kar se ne ujema s to idejo, je malone izdajstvo. Ne moremo igrati Hitlerjeve ali japonske igre plemenske mržnje in predsodkov istočasno, ko skušamo zatreti te nedemokratične ideale.

"Naša svrha, kakor tudi naša dolžnost, je držati priložnost do dela v vladni službi in vojni industriji odprto za vse na solidnem ameriškem načelu resnične vrednosti in zasluge in ne na umetnih omejitvah plemen, vere, barve ali narodnostnega oza-dja.

"Svrha našega odbora je, pri-zadevati si na vso moč, da se udeležuje predsednikova na-redba v polnem prepričanju, da ona predstavlja le osnovno pravičnost in osnovno dostojnost v narodu, ki se naziva krščanski in demokratičen."

Common Council — FLIS.

Odpor proti registraciji unij

Green in Murray obsodila načrt

Washington, D. C., 12. marca. — Kongres industrijskih organizacij in Amerika delavska federacija sta pobijala zakonski načrt glede obvezne registracije delavskih unij. Avtor načrta je senator Josh Lee, reakcionarni demokrat iz Oklahome, ki tudi vodi kampanjo, da kongres prepove vse stavke v industrijah, ki so udeležene v proizvodnji bojne opreme in razveljavljajo vse delavske in socialne zakone, ki so bili sprejeti v zadnjih letih.

William Green, predsednik ADF, in Philip Mudday, pred-sednik CIO, sta v pismu ostro obsodila registracijski načrt. Murray je dejal, da sedaj, ko se Amerika nahaja v vojni, ni čas za napade na delavske organizacije po reakciji v obeh kongresnih zbornicah. Ta je nape-la vse sile, da uniči pridobitve, katere so delavci izvojevali po več letih težke borbe.

Green je v svojem pismu na-glasil, da bi načrt, če ga kongres sprejme in postane zakon, uničil prostovoljni karakter delav-skih unij, ne bi pa odpravil rak-etirstva, ki še morda eksistira.

Izobrazba za demokratično obnašanje v demokraciji pomeni toliko kot veščanje z orožjem v armadi. Izobrazba je orodje demokracije.

Most v Port Darwinu, Avstralija. Ki so ga razbile bombe japonskih letalcev.

ŽUPAN ŽAGAR

SLAVKO SLAVEC

(Se nadaljuje.)

Iz mesta je došel razpis novih prebiranj. Zda so se raztegnila na vse letnike, tudi najstarejše. Zajela so tudi Žagarja. Potrjeno je bilo vse od kraja. Niti kruljavci in pohabljeni se niso rešili.

"Se Tinkatonko bi vzeli, če bi stopil prednje," je menil potrjeni čevljarček Cene z negibnim kolenom.

"Za topove je vse dobro," je dodal Sedmak. "Župani pa bodo najbrže oproščeni in jim ne bo treba zdoma."

Nekatere je gosposka res oprostila, a vseh ne. Mnogi so morali čez nekaj dni kakor sedemnajstletni mladiči s kovčgom na pot. Med neproščenimi je bil tudi Žagar.

"Vas bo izpraznjena," je neko popoldne kratko javil poveljnik.

Napoved se je naglo izvršila. Ženske, staree in otroke so odgnali v begunska taborišča, moške je zajela vojaška mreža.

Nad vasjo ni Bog ve kako grmelo in pokalo, a vsi so čutili, da se je moralo nekaj zgoditi. Nenadoma je došlo povelje, naj županstvo izroči vse spise višji oblasti. Do drugega dne je bilo treba vse pospraviti in oditi.

"Vojaški 'takoj' se znaša nad nami," je sopil hal tajnik in tlačil povezane snope listin v zaboj.

Vojaški oddelki z nasajenimi bodali so hodili od hiše do hiše in naganjali ljudi, naj odidejo. "To je sodni dan," je znil čevljarček Cene.

"Ne gobezdajte! Spravite se!" je zavpil nadrednik na njegovem pragu.

Žagar je moral najprej nadzirati pospravljanje v občinskem uradu. Nato mu je ostalo pol dneva za dom. Kakor drugi je v naglici prodal živino, ki mu je dotlej orala in vozila, vojaškemu mesarju po ceni, kakršno se je kupcu zljubilo določiti. Edinega konja, nekaj živin in vse vozove je vzelo vojaštvo. Namesto plačila je dobil Žagar pisano potrdilo. Na odvažanje drugega blaga, orodja in pohištva ni bilo misliti. Kar je utegnil, je Žagar znesel v shrambo in v klet in oboje zaklenil. Drugo je moral prepuštili usodi.

Ko se je zvečerilo, je odšel v vojaškem spremstvu z drugimi moškimi proti vzhodu. Hodili so skoro do polnoči in obstali na majhni postaji; kjer je čakalo že mnogo drugega ljudstva.

Moške so odvedli v ozko, vlažno dvorišče. Vojaške straže so jih obstopile. Ostalo ljudstvo so naložili v živinske vozove.

Prej, ko je bila vas na poti do postaje še vkup, se je zdelo gruča podobna zadnji kapljici, ki od nevihte razbica polji preko domačih polj in cest v tujino. Zda se je tudi ta razbila, se razlezla in se stopila z drugimi takimi kapljicami, priplozilemi z drugih delov fronte, v tisto sivo, tegobno človeško mlakuzo, ki se je v zaledju nabirala po begunskih seliščih in taboriščih. Tudi tega, da se je kaplja zda razbila, je bilo Žagarju žal. Do tega trenutka se mu je še zmerom zdelo, da župani. Zda se je s kapljo tudi ta občutek razbil in dušo je napolnila neizmerna, bolestna grenkoba.

Žagar se je v vrvežu, na ozkem, blatnem prostoru molče prestopal po tri korake naprej in tri nazaj. Misli je na usodo tistih, ki so jih nedaleč od njega tlačili v vozove, da jih odpošljejo v lesene kolibe, odkoder so se o življenju dotodanjih beguncov širile nevesele, mračne vesti.

"Lepo so nam postlali—pod milim nebom," je pripomnil nekdo in si zahukal v pesti.

"Ali so v gorah prebili fronto ali je niso?" je ugibal nekdo drugi.

"Kdo?" je vprašal bolj oddaljen glas.

"Kdo?" se je zagrohotal tisti, ki je prej ugibal, in brž pojasnil: "Naši ne."

"Čez leta bomo izvedeli, kaj se zda godi," se je oglasil nekdo iz drugega kota.

"Tiho!" se je svařeče razleglo od premikajočega se bodala ob vhodu v dvorišče.

Glasovi so se potopili v nerazložno šepetanje in tiho pogovarjanje. Nekateri so posedli po kupu kamenja ob zidu, se sključili nad svoje cule in skušali zadremati. Drugi so stali molče, gledali v migetajoče zvezde in zehali.

Ob zori so razdelili med moše kovinaste skledice s preprostimi žlicami in vsakemu korček črne vode s četrto vojaškega kruha. Vodo so skoro vsi vzeli, ker se je s toploto v hladnem jutru prilagala želodcu, kruha pa mnogi niso marali, ker so imeli še kaj svojega v culi.

Brž nato so čakajoče odvedli na tir in jih naložili na odprt voz za prevažanje lesa. Ko je prikipal vlak z mešanimi vozovi, so tudi tega zapregli od zadaj in ga odpeljali. Po postajah so tu in tam prignale straže gručo moških in jo nagnale na voz. Ljudje na njem so se bolj in bolj gostili in okrog devetih se je bilo že težko gibati. Telo je pritislo ob telo. Jutranji hlad, ki je ob zori mraščalil ude, se je polagoma umikal tesni, dušici vročini.

"Ni več prostora," se je oglasilo iz natrpanih teles, ko so po desetih prignali zopet večjo gručo k vozu.

"Mir!" je viknil jezostražnik spodaj in s kopitom puške dregal svoje ljudi, naj se podviza. Z voza se je trgalo mrmranje. Telesa so se stiskala, roke so se ob robih upirale ob doprso ograjo, obkrajna telesa so se od pasu navzgor nagibala ven.

"Saj nismo polena," je ugovarjal nekdo.

Žagar je stal blizu vhoda, kjer so se ljudje najbolj trli. Sem od roba je strmelo vanj blede obličje, nasajeno na visokem, iztegnjenem vratu. Bilo je Zatojčev. Z njega se je utrnil škodoželjen nasmech.

"Zda smo vsi enaki, bodi bajtar ali župan."

"Vsi," je pokimal Žagar.

Dolga vožnja in dolgo stanje je utrujalo. Na sredi stoječi, ki se niso imeli kam naslanjati, so blagorivali tovariše ob straneh, ki so se lahko opirali ob nizke lesene stene. Sprva, dokler se je dalo na robu skoro sedeti, so obkrajniki to ugodnost še nekam cenili, a kakor je natrpanost naraščala, je postajalo sedenje nemogoče. Gošča se množila jih je pritisnala huje in huje ob stene, ki niso segale niti do pasu. Spodnja polovica takih teles je kmalu ticala v trdih kleščah, zgornja je omahovala čez rob, ki je na prelomu ostro in boleče žagal v trup. Navzven omahujočim glavam se je zdelo, da stene radi silnega pritiska zda zda odnehajo in se voz razleti v vogelnih sklepih, glave pa tebejejo na ostri, debeli grušč ob tiru ali pod sama kolesa. Starejši so zavidali mlajše radi trdnjših nog, mlajšim pa se je zdelo, da bi bilo bolje biti prileten ter imeti pravico, da se človek oslanja ob druge, kakor so se starejši oslanjali obnje. Večji so bili nevoščljivi manjšim, ki jim skoro ni bil otreba stati, ker jih je človeška gošča sama držala pokonci. Manjšim, duščim se v strašni zagodenosti, se je zdelo, da bi mnogo laže dihal, če bi bili veliki in bi imeli vsaj glavo v prostem zraku. Prestopanje ali premikanje udov je postalo polagoma docela nemogoče. Vsa telesa je mučila strahovita otrplost in negibna omrtvelost.

(Dalje prihodnjic.)

Zapisnik

seje slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora, ki se je vršila v Morrisonovem hotelu, Chicago, 21. februarja 1942 (Konec)

Eksekutivni odsek SNK se je sestel 4. februarja in razpravljalo o Snojevem nasvetu. Odsek je soglasno izrazil mnenje, da se ni prav nič izpremenila situacija izza časa, ko je bil odložen slovenski narodni kongres; znani tehnični razlogi, ki so nas prisilili, da smo kongres odložili, veljajo še danes. Vseled tega odsek vztraja, da še ni čas za sklicanje kongresa in še posebej zato ne, ker je zda prekasno, da bi gl. odbori naših podpornih organizacij, ki imajo tvoriti večino kongresa, prišli skupaj v istem času, kadar imajo letno sejo. Letna seja se je že izvršila oziroma traja pri nekaterih organizacijah baš te dni. Te priločnosti—da bi gl. odbori naših podpornih organizacij prišli na kongres istočasno kot na svoje redne letne seje in bi s tem prihranili stroške svojim organizacijam—ne bo več do prihodnjega avgusta ali konca julija, ko se vrše polletne seje.

Eksekutivni odsek SNK pa se

li ugoditi ministru Snoj, namreč da se nekaj ukrene tudi brez sklicanja kongresa, zato je soglasno sklenil, da predlaga zunanjim odbornikom v pripravljalnem odboru sledeče:

1) Pripravljalni odbor SNK naj takoj vrne mandat organizacijam, ki so ga postavile in dotične organizacije naj skličejo novo konferenco, na kateri naj njihovi zastopniki sprejmejo ukrepe glede politične akcije za stari kraj, kakršne že hočejo ali kakršni bodo v teh razmerah najbolje izpeljivi.

2) Pripravljalni odbor SNK priporoča organizacijam, naj se za enkrat ozirajo na Snojev prvotni načrt in izvolijo odbor, čigar glavna naloga bo, da pomaga predstavnikom Slovencev v starem kraju pri delu v tej deželi za dosego združenja vseh delov Slovenije v okviru jugoslovanske demokratične federacije.

(Podpisi)

Leo Jurjevec, predsednik,
Ivan Molek, tajnik,
Frank Zaitz, odbornik.

Večina odbornikov je odglašovala za ta predlog, in tako stari odbor za politično akcijo ne deluje več.

Zastopnik Jos. Zalar pravi, da

je ta kongres potreben. Mi ne smemo preveč čakati, ker ne ve-

Fighting Off Japanese Planes at Darwin

Anti-aircraft gunners at Darwin, Australia, aim their weapons as they scour the sky for attacking enemy planes. This is one of the many units protecting the north Australian port which has been heavily bombed by Japanese planes in what is seen as a prelude to invasion. There was considerable property damage. Port Darwin is one of the chief United Nations naval bases in the southwest Pacific. (Central Press)

mo, kdaj se bo končala vojna. Mi kot predstavniki slovenskih podpornih organizacij moramo nekaj storiti v tem smislu. Jaz sem bil takrat mnenja, da bi mi vprašali državni oddelek v Washingtonu, da naj se nam pojasni, zakaj bi mi ne mogli sodelovati v politični akciji. Sedaj bomo morali delati s podvojeno silo, da bomo kaj storili v tem pogledu. Apelirali bomo morali na naše ljudi, da pomagajo v tej vojni najprej Ameriki, a poleg tega pomagajo pri delu, da se zberejo skupaj vse slovenske pokrajine v domovini, da bodo po tej vojni živeli vsi Slovenci v svoji avtonomni državi, v demokratični in federativni Jugoslaviji. Jaz nisem glasoval, da se odloži Slovenski narodni kongres ali razpusti prejšnji odbor. Na sestanku 4. januarja v Clevelandu nam je Mr. Louis Adamič povedal, da se je informiral pri uradniku državnega tajništva v Washingtonu glede izjave ameriške vlade, da naj ameriški državljani ne bodo aktivni s propagandami iz meje njih evropskih vlad. Povedalo se mu je, da izjava nima v mislih našega sodelovanja, ampak je bila namenjena proti neki drugi propagandi v Ameriki. V dokaz je, da se je v poslanski zbornici v Washingtonu odobrilo sklicanje vseslovenskega kongresa v Pittsburghu, Pa. Če se je to odobrilo, zakaj bi se potem ne odobrilo tudi sklicanje Slovenskega narodnega kongresa? Mi Slovenci imamo dobro ime pred ameriško javnostjo, zato jaz stojim na stališču, da se kongres skliče v bližnji bodočnosti.

Zastopnica Marie Prislend izjavi, da se tudi ni strinjala z odložitvijo slovenskega kongresa.

Zastopnik Ivan Molek pravi, da Mr. Louis Adamič ni nikjer izdal pisane izjave, zato je on mnenja, da se razmere od takrat še niso prav nič izpremenile. Če je vlada izdala tisto izjavo, zakaj je potem ni popravila ali umaknila. Zato je on mnenja, da mi ne moremo voditi nikake politične akcije, ampak moremo samo sodelovati z jugoslovanskim propagandnim uradom. Sklicevati kongres je povezano z velikimi stroški, zato je priporočljivo, da ima vsaka organizacija po enega zastopnika v politični akciji in ta odbor bi bil v pomoč onim, ki hočejo ohraniti združeno Slovenijo v demokratični in federativni Jugoslaviji. Mi moremo le sodelovati, nikakor pa ne moremo voditi kakšne samostojne akcije.

Zastopnica Marie Prislend opozarja, da mi moramo imeti politični ali obrambni slovenski odbor, ki bo zastopal naše Slovence v Ameriki. Ako tega ne storimo, potem se bodo pojavili posamezniki, ki bodo hoteli voditi enako akcijo.

Zastopnik Janko N. Rogelj naglašuje, da so naše bratske podporne organizacije v Ameriki prave in poklicane zastopnice našega naroda v Ameriki. Preko 160 tisoč članov in članic je vključenih v teh desetih organizacijah, ki gotovo zastopajo 95 odstotkov našega naroda. Odkar se je organiziral pomožni odbor,

pojavilo se je očitanje, da naše organizacije niso poklicane do tega dela, oziroma do udeleževanja v politični akciji. To prihaja od ljudi, ki se čutijo zapostavljeni, ker bi bili radi še na krmilu naših ljudi kot "samopostavljeni" voditelji. To se mora preprečiti v bodoče; naše podporne organizacije morajo stati na stališču, da njim gre to vodstvo po vseh narodnih in naravnih pravicah. Tega bi se morali zavedati vsi glavni odborniki in odbornice naših organizacij; o tem bi morali tudi pisati in govoriti, da bi narod spoznal to skupno in demokratično vodstvo, ki prihaja iz naroda samega naših bratskih konvencijah.

Zastopnik Louis Železnikar istakotko poudarja, da naj naše podporne organizacije vodijo vsako skupno narodno akcijo, ker v naših organizacijah so vključeni skoro vsi Slovenci in Slovenke tega ali onega prepričanja.

Zastopnik Joseph Zalar pravi, da delo ne bo težko, ker Slovenci so danes prvi, ki vedo, kaj hočejo. Tako se je izrazil angleški minister. Zato moramo biti pripravljeni na sodelovanje z zastopniki jugoslovanske vlade v Ameriki. Pravi, da on ni za tako Jugoslavijo, kot je bila v preteklosti. Je pa za pravično in demokratično Jugoslavijo.

Zastopnik Janko N. Rogelj izjavi, da je neobhodno potrebno, da naše slovenske podporne organizacije izdajo posebno izjavo, v kateri bodo jasno povedale, da smo pripravljeni sodelovati z zastopniki jugoslovanske vlade v Ameriki za združitev vseh slovenskih pokrajin v domovini, kot se je to naglaševalo na seji. Obenem pa bi tudi odločno povedali, da mi ameriški Slovenci in Slovenke kot državljani Združenih držav ameriških želimo in sugeriramo našim ljudem onkraj morja prav tako demokratično in svobodno, kakršno uživamo v Ameriki. Toliko odkritosrčni in iskreni pa moramo biti, da jim ne bomo želeli in sugerirali kaj slabšega, kot uživamo sami. To morajo storiti naše organizacije, kajti naši ljudje pričakujejo izrazite in jasne smerice. Če ne storimo tega, potem ne bomo imeli podpore pri naših ljudeh.

Zastopnik Anton Krapenc je istega mnenja, da sodelujemo samo za združitev vse Slovenije.

Stavljen, podpisan in sprejet je predlog, da sedanji Jugoslovanski pomožni odbor SS začasno prevzame vodstvo politične ali obrambne akcije ter sodeluje z jugoslovanskimi vladnimi zastopniki v Ameriki za združitev vseh Slovencev v demokratični in federativni Jugoslaviji. Ta odbor vodi vse posle do nameravanega Slovenskega narodnega kongresa v Ameriki.

Zastopnik Joseph Zalar naglašuje, da je potreben kongres kaj kmalu. Povabijo naj se na ta kongres zastopniki vseh centraliziranih slovenskih organizacij v Ameriki. Kongres naj bo odprt, da bo imel vsak dostop na kongres, da posluša in zasleduje delo kongresa. Čim večja bo udeležba, tem več bomo imeli zaledja v narodu.

Zastopnik Arton Krapenc poudarja, da naj se povabi vse brez razlike, da bo ta res pravi narodni sestanek.

Sledi splošna razprava, kako naj se skliče kongres, da bo uspešen in dovolj reprezentativen.

Zastopnica Marie Prislend stavi predlog, ki je podpisan in sprejet, da se izrazi zahvala izvršnemu odboru odstoplega političnega odbora za vse delo, ki ga je napravil. Posebna zahvala gre tajniku Ivanu Molku.

Predsednik Vincent Cankar zaključuje sejo ob 5:15 popoldne. Janko N. Rogelj, zapisnikar.

JUGOSLOVANSKI POMOŽNI ODBOR SLOVENSKE SEKCIJA

Pomožna akcija napreduje. Do 28. februarja sem prejel še nadaljnje prispevke. Poslali so sledeči:

Ignatz Oražem od lokalnega odbora, Butte, Montana, \$45.00, J. Pintar in Frank Kobilek po Jos. Zalarju \$22.00, Johanna Petek od društva št. 70 Ameriške bratske zveze \$3.00 in od centralnega Jugoslovanskega pomožnega odbora, je poslal blagajnik Jos. Zalar \$600.00, kot je bilo to določeno na seji JPO-SS v Chicagu.

Zadnja bilanca je bila \$13,811.93. Ako prištejemo še preje omenjene prispevke, je sedanja imovina \$14,481.93. Vsi stroški od početka tega odbora znašajo samo \$14.50. Čista imovina v blagajni je \$14,467.43.

Odbor je kupil na zadnji seji

za \$10,000.00 nominalne vrednosti obrambnih bonдов serije za katere je plačal \$7,400.00. Danarja na bankah ostane še 667.43.

Hvala vsem darovalcem! Posim vse lokalne odbore, da pošljajo nabrani denar redno vsa mesec.

Leo Jurjevec, blagajnik JPO-SS, 1840 West 22nd Place, Chicago, Illinois.

VELIKANOC JE TUKAJ

Zda je čas, da naročite vašo končno zalogo slavni po starosti prekaženih klobas. Pošljite vse kraje U.S.A. Poštnina vključena je 42c funt. Pošljite v Money Order na naslov: JOSEPH LESKOVAR, 610—14th St. Racine, W.

NOTE!

Save this copy of PROSVETA. It is needed for VICTORY.

SAVE

- ★ All Wastepaper
- ★ Old Rags
- ★ Old Rubber
- ★ Scrap Metal

Turn it over to some local salvage agency

All ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpišite svoj list

SI ŽELITE DOBRO KNJIGO ZA MAL DENARI

Naročite si

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

ZA LETO 1942

224 strani • Fina vezba

Vsebuje 50 raznih spisov in povesti in nad 50 slik in ilustracij

NAROČITE SI GA SE DANES!

CENA \$1.00

S POŠTNINO VRED

Naročila sprejema

PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVENUE - CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklopu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priloženo eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročnik. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali članice \$0.50 in ene letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 na tednik, so jim to prištejejo k naročninam. Torej sedaj ni varoka reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in ne zahteva sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnin.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	36.00	Za Čisto in Chicagu	je	37.50
1 tednik in	4.00	1 tednik in		4.50
2 tednika in	3.50	2 tednika in		4.00
3 tednike in	2.40	3 tednike in		2.90
4 tednike in	1.30	4 tednike in		1.70
5 tednikov in	0.50	5 tednikov in		1.50

Za Evropo je 39.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2357 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. društva št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenč članov moje družine:

2) _____ Čl. društva št. _____

3) _____ Čl. društva št. _____

4) _____ Čl. društva št. _____

5) _____ Čl. društva št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____